

ตอนที่ 3

เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู

สาระที่ 3 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

(พระพุทธศาสนา ม. 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตอนที่ 3.1

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้

สาระที่ 3 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนา
ที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม
เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก	<ul style="list-style-type: none"> การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเหล่านั้นในปัจจุบัน
2. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรม และความสงบสุขแก่โลก	<ul style="list-style-type: none"> ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขให้แก่โลก
3. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> สัมมนาพระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ที่สอดคล้องกับหลักธรรมในสาระการเรียนรู้ที่ 6)
4. วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาพุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ เช่น <ol style="list-style-type: none"> ปางมารวิชัย ปางปฐมเทศนา ปางลีลา ปางประจำวันเกิด สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ <ol style="list-style-type: none"> ปฐมเทศนา โอวาทปาฏิโมกข์
5. วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติศาสดา ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ol style="list-style-type: none"> พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ol style="list-style-type: none"> พระอัญญาโกณฑัญญะ พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี พระเขมาเถรี พระเจ้าปเสนทิโกศล

	<p>2. ชาดก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) นันทวิศาลชาดก 2) สุวัณณหังสชาดก <p>3. ศาสนิกชนตัวอย่าง/ชาวพุทธตัวอย่าง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล 2) ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
<p>6. อธิบายสังฆคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบ อริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> - พุทธคุณ 9 2. อริยสัจ 4 <ol style="list-style-type: none"> 1) ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) <ul style="list-style-type: none"> - ชั้น 5 <ul style="list-style-type: none"> ๕ ไตรลักษณ์ 2) สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ol style="list-style-type: none"> (1) หลักกรรม <ul style="list-style-type: none"> ๕ วัฏฏะ 3 (2) ปปัญจธรรม 3 (ค้นหา มานะ ทิฏฐิ) 3) นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) <ul style="list-style-type: none"> - อัตถะ 3 4) มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) <ol style="list-style-type: none"> (1) มรรคมมีองค์ 8 (2) ปัญญา 3 (3) สัมปรีชธรรม 7 (4) บุญกิริยาวัตถุ 10 (5) อุบาสกธรรม 7 (6) มงคล 38 (มีศีลปะ ฟังธรรมตามกาล พบเห็นสมณะ สนทนาธรรมตามกาล) 3. พุทธศาสนสุภาษิต <ol style="list-style-type: none"> 1) อดตา หเว ชิต์ เสโยโย (ชนะตนนั้นแล ดีกว่า) 2) ฆมฺมจารี สุขํ เสติ (ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่ เป็นสุข) 3) ปมาโท มจฺจุ โน ปทํ (ความประมาทเป็นทาง แห่งความตาย) 4) สุตฺตฺสฺสํ ลกฺเต ปญฺญํ (ผู้ฟังด้วยคิยอมได้

	<p>ปัญญา)</p> <p>5) เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก: พุทธปณิธาน 4 ในมหาปรินิพพานสูตร</p>
7. เห็นคุณค่าและวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> • การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ 6)
8. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบ โยนิโสมนสิการคือวิถีคิดแบบอริยสัจและวิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิถีคิดแบบ โยนิโสมนสิการ 2 วิธี คือ วิถีคิดแบบอริยสัจ และวิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
9. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • สวดมนต์แปลและแผ่เมตตา 1) รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและการเจริญปัญญา 2) ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ 3) นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน
10. วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> • วิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่น ๆ

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. วิเคราะห์หน้าที่และบทบาทของสาวก และปฏิบัติตนต่อสาวกตามที่กำหนดไว้ถูกต้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. หน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและจริยวัตรอย่างเหมาะสม 2. การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุในงานศาสนพิธีที่บ้าน การสนทนา การแต่งกาย มรรยาทการพูดกับพระภิกษุตามฐานะ
2. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> • การเป็นศิษย์ที่ดีตามหลักทิสเบ็องขวาในทิส 6 ของพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัดชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
3. ปฏิบัติหน้าที่ของศาสนิกชนที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> • การปฏิบัติหน้าที่ชาวพุทธตามพุทธปรัชญา 4 ในมหาปริณีพพานสูตร
4. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติตนในศาสนพิธี <ol style="list-style-type: none"> 1) พิธีทำบุญงานมงคล งานอวมงคล 2) การนิมนต์พระภิกษุ การเตรียมที่ตั้งพระพุทธรูปและเครื่องบูชา การวางค้ายสายสิญจน์ การปลุกเสกอาสนะ การเตรียมเครื่องรับรอง การจุดธูปเทียน 3) ข้อปฏิบัติในวันเลี้ยงพระ การถวายข้าวพระพุทธ การถวายไทยธรรม การกรวดน้ำ
5. อธิบายประวัติวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประวัติวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย <ol style="list-style-type: none"> 1) วันวิสาขบูชา (วันสำคัญสากล) 2) วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ 3) หลักปฏิบัติ: การฟังพระธรรมเทศนา การแต่งกายในการประกอบศาสนพิธีที่วัด การงดเว้นอบายมุข 4) การประพาศปฏิบัติในวันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ 2. ระเบียบพิธีเวียนเทียนและการปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา และวันอาสาฬหบูชา
6. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> • การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ <ol style="list-style-type: none"> 1) ขึ้นเตรียมการ 2) ขึ้นพิธีการ
7. นำเสนอแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบของพระพุทธศาสนา นำไปปฏิบัติและเผยแพร่ตามโอกาส 2. การศึกษาการรวมตัวขององค์กรชาวพุทธ 3. การปลูกจิตสำนึกในด้านการบำรุงรักษาวัดและพุทธสถานให้เกิดประโยชน์